

Selvstændiges indtegning og dækning for tab af erhvervsevne Ankenævnet for Forsikrings praksis

Anne Rubin, Asger Holst-Jensen og Karsten Høj

Selvstændige, praksis

Størstedelen af ankenævnspraksis vedrører spørgsmål om, hvorvidt erhvervsevnen er nedsat i dækningsberettigende grad.

Meget konkret begrundede afgørelser.

Flere sager går kun på FT's konkrete indtægt i form af løn/udlod/overskudsdeling osv. I andre sager spiller de helbredsmæssige oplysninger og oplysninger om eventuel kommunal sagsbehandling også en rolle:

AK 87292 (SEB, 2015): "Nævnet finder, at forsikringsbetingelserne indeholdt såvel et helbredsmæssigt som et økonomisk kriterium. Nævnet kan ikke kritisere, at selskabet ved opgørelsen af klagers indtægt **har ladet overskuddet fra hendes virksomhed indgå**. Nævnet kan herefter ikke kritisere, at selskabet har baseret sin afgørelse på, at klagers samlede indtægt oversteg halvdelen af, hvad andre tandlæger tjener ved arbejde som tandlæge."

AK 89958 (Nordea 2018): Nævnet fandt, at der ikke var "grundlag for at kritisere, at selskabet har **inddraget overskuddet i hendes virksomhed i grundlaget for vurdering af, om hun fremadrettet er berettiget til helbedsbetingede ydelser. [...] At klageren **alene udfører underordnede funktioner i virksomheden, som hun har været tilknyttet i mange år, og som hun har arvet****, kan ikke føre til andet resultat."

Selvstændige, praksis

AK 91129 (PFA august 2018):

FT kunne arbejde 18,5 timer om ugen efter i januar 2012 faldepisode. Selskabet henviste både til FT's konkrete indtægt i sine tre virksomheder, der var steget efter faldeepisoden, at han ikke tog smertestillende medicin, samt at han ikke var arbejdsprøvet.

"Nævnet fandt ikke grundlag for at kritisere, at selskabet havde ladet kundens samlede indtægt, herunder overskud i virksomheder, som han er eneejer eller medejer af, og som han tillige er direktør for hovedparten af, indgå i grundlaget for erhvervsevnetabsberegningen. Nævnet lagde herved navnlig vægt på omfanget og karakteren af virksomhedsaktiviteterne vedrørende ejendomsinvestering og —udlejning og de tilknyttede ledelsesmæssige opgaver. Efter en gennemgang af de fremlagte oplysninger om virksomhederne og kundens indtægter i tiden op til og efter tilskadekomsten, herunder den revisorerklæring, som selskabet havde fremlagt, og selskabets redegørelse i brevet til nævnet af 19. december 2017, kunne nævnet ikke kritisere, at selskabet ved sin afgørelse havde fundet, at kundens indtægt i tiden efter hans tilskadekomst havde oversteget, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder at tjene."

Østre Landsret 26/9 2018 (B-2036-15):

"Landsretten lægger navnlig efter [klagerens] og [familiemedlems] forklaringer til grund, at [klageren] efter ulykken i 2006 kun kunne udføre begrænsede opgaver i virksomheden, og at hans aflønning ikke afspejlede værdien af hans arbejdsindsats. Landsretten kan således ikke lægge afgørende vægt på størrelsen af [klagerens] løn i ... forretningen eller størrelsen af hans personlige indkomst, idet det supplerende bemærkes, at indtægter, der kan henføres til investeringer og udbytte som ejer ikke kan anses som relevante efter forsikringsaftalens § 3. Landsretten finder således ikke, at [klageren] efter sin egen arbejdsindsats kan anses for at have tjent mindst halvdelen af sin tidligere indtægt."

Selvstændige, praksis

AK 93725 (Skandia, 2020):

Nævnet fandt: "at der ved begrebet "tjene" i forsikringsbetingelsernes forstand må forstås **al faktisk arbejdsrelateret indtjening**. [...] Fastlæggelsen af klagerens indtjening må bero på en konkret vurdering.

Som sagen foreligger oplyst, må nævnet lægge til grund, at klageren igennem mange år har udøvet indtægtsgivende virksomhed ved blandt andet investeringer i andre virksomheder, og at virksomhed¹ er et kapitalselskab ejet af klageren, som hovedsageligt beskæftiger sig med sådanne investeringer. Efter det oplyste må det lægges til grund, at klagerens **arbejdsindsats, netværk, dygtighed og erfaring har haft væsentlig betydning for hans virksomheders udvikling og resultat**. Virksomhedernes øgede egenkapital og gode resultater kan på den baggrund anses for at være **relateret til klagerens personlige arbejdsindsats** i virksomhederne.

Nævnet har også lagt vægt på, at selvom klageren lider af en alvorlig sygdom og lider af betydelig træthed, så har klageren i perioden frem til 1/8 2019 været kognitivt velfungerende i øvrigt, og han har været i stand til at arbejde 2 timer dagligt, og der **fremgår ikke oplysninger om, at det lave timeantal har påvirket virksomhedernes økonomiske resultater i negativ retning**.

AK 94223 (Alm. Brand 2020): "Nævnet lægger til grund, at klagerens helbredsmæssige forhold på grund af gener efter blodproppen i 2013 er af en sådan karakter, at han ikke i andre relevante jobfunktioner vil være i stand til at tjene mere end mindst 1/3 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder. [...]"

Som sagen foreligger oplyst, må nævnet lægge til grund, at klagerens personlige arbejdsindsats hovedsageligt består af arbejde på kontoret, herunder deltagelse i generalforsamlinger. Han startede virksomheden i 1999, hvorfor hans **mangeårige erfaring med virksomhedens ledelse og kerneydelser har medført, at han har en væsentlig funktion i virksomheden**. Der er derfor grundlag for at antage, at hans arbejdsindsats har nævneværdig betydning for virksomhedens udvikling og driftsresultat. Virksomhedens driftsresultat kan på den baggrund anses for at være relateret til klagerens personlige arbejdsindsats i virksomheden. På den baggrund finder nævnet, at klagerens indtægter i form af overskud fra virksomheden og udlodning af udbytte fra virksomheden - som han er medejder af - må betragtes som faktisk arbejdsrelateret indtjening."

Selvstændige, praksis

AK 94.265 (PFA 2020)

Udbetalinger fra 2004 til 2019. FT arbejdede 12 timer per måned som bogholder i virksomhed hun havde stiftet med sin mand i 2005, og som hun selv ejede 50% af for løn på 6000 per måned. FT var eneste administrative medarbejder. FT modtog i 2018 1,2 mio. i aktieudbytte.

Nævnets flertal henviste til ØL's dom fra 2018 og anførte herefter:

På den baggrund finder flertallet i nærværende sag, at der ved begrebet "tjene" i forsikringsbetingelsernes forstand må forstås **al faktisk arbejdsrelateret indtjening**. Det betyder, at indtægter - der kan henføres til investeringer og udbytte som ejer - ikke kan anses som relevante efter forsikringsbetingelserne. Det må bero på en **konkret vurdering**, om klagerens indtægter kan henføres til investeringer og udbytte som ejer, eller om de kan henføres til faktisk arbejdsrelateret indtjening.

...

"Der er derfor ikke grundlag for at antage, at hendes arbejdsindsats har **nævneværdig betydning for virksomhedens udvikling og driftsresultat**. Virksomhedens driftsresultat kan på den baggrund ikke anses for relateret til klagerens personlige arbejdsindsats i virksomheden".

Selvstændige, praksis

AK 94501 (Skandia, 2021):

”Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at det er nævnets opfattelse, at indtjening fra investering i ejendomme til udlejning efter sin karakter som udgangspunkt må anses for afkast af den investerede kapital og ikke faktisk arbejdsrelateret indtjening.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at det er nævnets opfattelse, at indtjening fra investering i ejendomme til udlejning efter sin karakter som udgangspunkt må anses for afkast af den investerede kapital og ikke faktisk arbejdsrelateret indtjening. Nævnet finder, at tilsvarende gælder for så vidt angår det nødvendige forarbejde ved etablering af ny ejendomsinvestering.”

AK 98710 (Topdanmark 2023): FT var ejer af både et håndværkerfirma og en virksomhed, der investerede i udlejningsejendomme. Fsva. udlejningsfirmaet lagde nævnet bl.a. vægt på:

”udtalelserne fra revisor og fra bogholder i håndværkerfirmaet, hvor det fremgår, at der i stor udstrækning anvendes fremmed assistance til vedligeholdelse og forbedringer af lejemålene, at lejerne i henhold til lejekontrakterne selv varetager praktiske gøremål, og at bilagsregistrering og udarbejdelse af regnskaber mv. varetages af henholdsvis håndværkerfirmaet og revisor

[...]

Som sagen foreligger oplyst, finder nævnet, at klagerens indtægter i form af opsparet eller udloddet overskud fra håndværkerfirmaet må betragtes som faktisk arbejdsrelateret indtjening. Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren ejer en væsentlig ejerandel på 49 procent af firmaet, og at han dels er bestyrelsesformand, dels er ansat i firmaet. Han har mangeårig erfaring med firmaets ledelse og drift, hvorfor det må lægges til grund, at klagerens arbejdsindsats – uanset det reducerede antal arbejdstimer – har nævneværdig betydning for firmaets udvikling og driftsresultat.

[...]

Nævnet finder, at der ikke er grundlag for at kritisere, at selskabet har afvist at yde dækning for erhvervsevnetab efter 1/4 2022, idet klagerens aktuelle arbejdsindkomst – når der henses til de seneste, tilgængelige regnskabstal – udgør mere end 1/3 af en normal arbejdsindtægt for en person på samme alder med lignende uddannelse i samme egn.”

Selvstændige, praksis

AK 101821 (Danica, 2025) Ikke offentliggjort:

”Nævnet finder, at klagerens **indtægt fra virksomhederne i det væsentlige må betragtes som arbejdsrelateret indkomst**, og at klageren som følge heraf ikke har et erhvervsevnetab (en nedsat evne til at tjene penge) på halvdelen. Nævnet bemærker, at det ikke kan tillægges afgørende betydning, at klageren har oplyst, at han alene kan arbejde 4-5 timer om ugen, idet klageren alene har ret til dækning, hvis han ikke længere kan tjene mere end 1/3 eller 1/2 af, hvad der i samme egn er sædvanligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Nævnet kan derfor ikke kritisere, at selskabet har standset de helbredsbetingede ydelser pr. 1/4 2024. Nævnet har lagt vægt på, at klageren **er direktør og har en ejerandel på 70 % i holdingselskabet [virksomhed1]**, og at koncernens virksomheder har en **større millionomsætning**. Klageren har **mangeårig erfaring med koncernen og dens udvikling**, og det må lægges til grund, at klagerens **arbejdsindsats** – uanset det reducerede antal arbejdstimer – **har nævneværdig betydning for virksomhedernes udvikling og driftsresultat**.

Nævnet har lagt vægt på, at klageren i **artikler og interviews agerer frontfigur for virksomhederne og fremstår som idemand og central aktør i forhold til virksomhedernes projekter**, som han holder foredrag om. Nævnets finder, at klagerens adfærd er af en sådan grovhed, at selskabet med henvisning til, at klageren har handlet groft illoyalt i forhold til sine kontraktlige forpligtelser, er berettiget til at ophæve klagerens erhvervsevnetabsforsikringer.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at klageren i funktionsattest af 8/2 2023 har oplyst, at han ikke kan arbejde længere, at han aldrig regner med at genvinde erhvervsevnen, og at han alene udfører 4-5 timers ulønnet arbejde. Det er nævnets opfattelse, at klageren ikke kan have været i god tro ved sin besvarelse, idet det må have stået ham klart, at det arbejde han udfører – uanset timetal – ikke kan betragtes som ulønnet arbejde, når han ejer 70 % af en virksomhed, hvor han er direktør.”

Selvstændige, praksis

U.2025.5 H

OBS: Sagen vedrørte **arbejdsskadesikringslovens § 17**.

Baggrund:

A var i 2015 udsat for en arbejdsulykke, da han blev slynget ud af en minigraver. Forud var A leder i virksomheden X som han var eneejer af. A deltog i arbejdet med de praktiske opgaver og arbejdede ca. 60-70 timer om ugen og fik løn fra virksomheden. Efter arbejdsskaden var hans indtægter fra virksomheden større end tidligere. I 2021 traf Ankestyrelsen afgørelse om, at A's erhvervsevnetab som følge af arbejdsskaden var 90 %, idet skaden havde nedsat A's evne til at skaffe sig indtægt ved at udføre arbejde sammenlignet med før skaden. Ankestyrelsen henviste til, at indtægterne fra virksomheden ikke var udtryk for A's evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde, da der ikke var knyttet en reel arbejdsindsats til indtægterne. Sagen angik, om der var grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens afgørelse.

*"Højesteret finder herefter, at det er afgørende for, om der er lidt et erhvervsevnetab, at arbejdsskaden har nedsat skadelidtes evne og mulighed for at skaffe sig indtægt ved arbejde. Der kan i den forbindelse ikke lægges vægt på **arbejdsfri indtægter, dvs. indtægter som ikke relaterer sig til en arbejdsindsats**. Om der er tale om arbejdsfri indtægter, må bero på en konkret vurdering.*

[...]

A er efter arbejdsulykken i 2015 ikke vendt tilbage til sit arbejde i virksomheden eller i anden beskæftigelse. En medarbejder overtog virksomhedens drift og ledelse, og A har alene underskrevet enkelte dokumenter, betalt nogle regninger og modtaget orientering om virksomheden. Højesteret finder, at disse beskedne ekspeditioner må anses for at være knyttet til As ejerskab af virksomheden og det forhold, at han efter arbejdsskaden fortsat var registreret som direktør i virksomheden og holdingselskabet.

*På den anførte baggrund finder Højesteret, **at As indtægter fra virksomheden efter arbejdsskaden ikke beror på hans arbejdsindsats, men må anses for arbejdsfri indtægter**. Der er herefter ikke grundlag for at tilsidesætte Ankestyrelsens afgørelse, hvorefter As indtægter fra virksomheden efter arbejdsskaden ikke skal indgå i vurderingen af hans erhvervsevne."*

Selvstændige, nye vilkår

Nye vilkår pr. 1. januar 2025 (Velliv)

Erhvervsvirksomhed:

Hvis forsikrede angiver at være selvstændig erhvervsdrivende eller Velliv vurderer, at den forsikrede er selvstændig erhvervsdrivende enten i personligt regi eller erhvervsdrivende i selskabsform, opgøres indtægtstabet ud fra følgende:

Selskabet vurderer forsikredes samlede indtægt efter et totalindkomstprincip, hvor både forsikredes løn, vederlag samt overskud (fra personlig virksomhed eller selskab) og/eller udbytte indgår i grundlaget for indtægtstabsberegningen, **dog uden passiv kapitalanbringelse.**

Forsikredes hidtidige indtjening opgøres som et gennemsnit af op til de 4 seneste års samlede indtjening før finansielle poster.

Ved beregningen af forsikredes indtjening, efter at erhvervsevnen er nedsat, medregnes lønindtægter og andre indtægter, herunder overskud som selvstændig erhvervsdrivende - enten i personligt regi eller som erhvervsdrivende i selskabsform (totalindkomstprincip). **Dette gælder selvom forsikrede ikke længere modtager løn og/eller ikke længere ved egen arbejdsindsats direkte eller indirekte medvirker til virksomhedens overskud.**

Velliv kan foretage udbetaling baseret på skønsmæssig vurdering af forsikredes indtjening efter erhvervsevnen er nedsat, herunder en vurdering af fremtidigt overskud. Viser denne vurdering sig at afvige fra den faktiske indtjening, kan selskabet foretage en korrektion og eventuelt være berettiget til at få for meget udbetalt ydelse tilbage.

Selvstændige

Komplekse indtegningsprocesser

- IDD stiller krav til behovsafdækning
- Fastsættelse af dækningsgivende løn kan være vanskelig
- Skal indtegning ske på firmaaftale eller privataftale

(U)overensstemmelser

- Rådgivning ved indtegning skal hænge sammen med vurdering af økonomisk EET
- Kronedækninger kan føre til overforsikring
- Indtægt baseres på gamle regnskaber

Selvstændige – udvalgte problemstillinger

Vurdering af regnskaber

- Vurdering af økonomisk erhvervsevnetab og beregning af udbetalingens størrelse er omfattende
- Indtægts- og udgiftsposter i regnskaberne skal vurderes individuelt, fx:
 - ekstraordinære udgifter/anskaffelser
 - erstatning fra driftstabsforsikring
 - tabt arbejdsfortjeneste for syge medarbejdere
 - offentlige tilskud
 - kørselsregnskab
- Selskabets samarbejde med ekstern/intern revisor

Selvstændige – udvalgte problemstillinger

Direktører

- Lønmodtager eller selvstændig
- Store variationer i lønninger
- Store variationer i uddannelse og erhvervserfaring
- Spekulationsmuligheder

Andre selvstændige

- Landmænd
- Nyopstartede virksomheder (forventede driftsresultater)
- Freelancere (kan have meget svingende arbejdsindtægter)

Udvalgte problemstillinger

Advokater og revisorer

Selvstændig eller lønmodtager

Aflønning

- Kan indeholde en resultatafhængig del i form af bonus, provision og/eller overskud
- Langt fra bund til top
- Risiko for faginvaliditetsdækning uden aftalehjemmel, da lønstatistikker for revisorer, jurister og advokater kan føre til urimelige sammenligninger (økonomisk erhvervsevnetab)

Partnere er ikke en beskyttet titel og kan fx være:

- Medejere/equity partnere (lønmodtager eller selvstændige afhænger af konkret vurdering)
- Partnere i kontorfællesskaber (selvstændige)
- Lønmodtagere med titlen "partner" (lønmodtager)
- Associerede partnere (lønmodtager)

Spørgsmål?